

Mal for sensorveiledning

Emnekode	PSYPRO4601
Emnenavn	Klinisk psykologi – barn og ungdom
Emneansvarlig/oppgavegiver	Cathrine Helle Sneisen
Kvalitetssikret av	Nina J. Laugen, Katrine Holgersen, Torbjørn Nilsen, Katrin G. Brubakk
Semester, år	Vår 2024
Vurderingsform, lengde	Hjemme-eksamen / 7 dager
Tillatte hjelpemidler	Alle hjelpemidler tillatt

Emnets læringsutbyttebeskrivelser angitt i kunnskaper, ferdigheter og generell kompetanse.	Emne - Klinisk psykologi - barn og ungdom - PSYPRO4601 - NTNU
Pensum	PSYPRO4601 - Klinisk psykologi - barn og ungdom [H 2023] (exlibrisgroup.com)
Eventuelle formelle krav til besvarelsen	Besvarelsen skal ha en total lengde på 4000-8000 ord, referanser ikke medregnet. Linjeavstanden skal være 1,5 og skriften som skal brukes er Times New Roman, skriftstørrelse 11. Husk sidetall. Antall ord må stå på forsiden av besvarelsen. Referanser og lay-out skal følge APA stil (APA 7).
Hvordan de ulike oppgavene i eksamenssettet er vektlagt	Hjemmeeksamen vil bli vurdert som bestått/ikke bestått. Eksamen består av 3 oppgaver hvorav den ene har tre deloppgaver (a-c). Alle oppgavene vektles likt og må bestås.

Eksamenskrav

Generelle krav: I samtlige oppgaver skal kandidaten utføre en klinisk drøfting. Med drøfting menes å sette ulike perspektiv opp mot hverandre, for eksempel ved at man belyser fortrinn og svakheter, hva som taler for og hva som taler mot det som drøftes, eller likheter og forskjeller mellom ulike ideer. Påstander skal i hovedsak være dokumenterte med riktig kildehenvisning.

Eksempel: *Fordelen med å bruke kognitiv terapi i denne saken er at den er tidsavgrenset og muliggjør endring i pasientens tankesett (Kendall, 2010, s.210), men studier har vist begrenset effekt av en slik tilnærming (Ross et al, 2012). Dette kan skyldes...*

Psykodynamisk terapi, og da særlig korttidsterapi kan være en metode som..., men i forhold til kognitiv terapi vil man ikke fokusere like mye på endring i tankesett....

Man kan drøfte fordeler/ulempen, styrker og svakheter i samme avsnitt, eller eksempelvis med fordeler og ulemper i egne avsnitt. Det som er viktig er at drøftingen er tydelig og eksplisitt.

Hvis oppgaveteksten krever drøfting, vil mangel på drøfting føre til ikke-bestått, da studenten i så fall ikke besvarer oppgaven.

I alle oppgavene har kandidaten lov til å gjøre prioriteringer og avgrense seg, men denne avgrensningen må være faglig fornuftig og være forståelig fra et faglig ståsted.

Oppgave 1: Covid-19-pandemien skapte stor bekymring rundt befolkningens psykiske helse. I ettertid har vi sett en økning av henvisninger til psykisk helsevern for barn og unge.

Med utgangspunkt i en klinisk og utviklingspsykologisk forståelse, drøft ulike innfallsvinkler som kan belyse hva dette kan handle om.

Sensorveiledning: Kandidaten bes om å ta i bruk både sin kunnskap om både klinisk psykologi, samt utviklingspsykologi for å besvare spørsmål. Her kan man både bruke pensum, men også tidligere pensum og andre kilder godtas. I besvarelsen er vi spesielt opptatt av hvordan barn og unge ble påvirket av pandemien, og hvordan kandidaten kan se dette i lys av utviklingspsykologi. Det vil likevel kunne være aktuelt å se på undersøkelser i befolkningen generelt, som blant annet har rapportert om at psykiske plager var betydelige høyere enn før pandemien ([Del 5: Psykisk helse og livskvalitet under pandemien - FHI](#)) Kandidaten bør kunne skille mellom psykiske plager og psykiske lidelser.

Det kreves at kandidaten presenterer og drøfter ulike forståelser for hvorfor barn og unge var sårbare under pandemien og har ført til økning i bruk av helsetjenester. ([Bruk av psykiske helsetjenester endret seg blant barn og unge under pandemien - FHI](#)).

Aktuelle momenter å ta med her kan være følgende:

Sosialpsykologi: viktighet av tilhørighet og vennskap, pandemien skapte ensomhet og utenforskap (jevnfør smittevernsregler). Mindre kontroll av mobbing, utenforskap forsterkes, lettere å stenge noen barn/ungdom ute.

Skolen og barnehage som sosial arena for utvikling av vennskap og arena for sosial ferdighetstrening. Økt bruk av skjerm og sosiale medier.

Mer redsel og frykt, økt engstelse og bekymring i befolkningen kan skape utrygghet hos barn.

Utvikling av autonomi og løsrivelse settes på vent, gjelder både barn, men spesielt ungdom.

Spesialpedagogisk opplegg svekkes, barn/ungdom får ikke den pedagogiske hjelpen de har krav på.

Sårbare barn fanges ikke opp på samme måte som før, færre arenaer å følge med dem på. Dermed mindre kontroll av familier og dermed barn i risiko. Fare for mer konflikt, frustrasjon og vold når man er samlet tett sammen over tid.

Forebygging av det meste knyttet til barn og ungdom svekkes i slike perioder.

Listen over forslag er ikke uttømmende, andre forslag kan være like aktuelt å drøfte. Det kreves at kandidaten drøfter ulike perspektiver, og kan knytte dette til utviklingspsykologisk og klinisk forståelse. Kvaliteten på drøftingen vil avgjøre om oppgavebesvarelsen er tilstrekkelig til å bestå.

Oppgave 2: Lek er barnets språk. Definer sentrale begrep, og gjør rede for betydning av lek i ulike aldersgrupper. Drøft bruk av lek/leken tilnærming i terapi med barn og unge.

Sensorveiledning: Studenten må kunne vise sin kunnskap om lekens betydning for barn i besvarelsen av oppgaven. Studenten skal definere viktige begreper og vise forståelse for hvorfor lek er viktig i ulik alder. For eksempel hvordan leken bidrar til utvikling av språk, hjelper barnet å organisere seg, utvikling av konkrete ferdigheter, lærer evne til sosialt samspill og emosjonsregulering. Lekenhet kan også fremme kreativitet og problemløsningsferdigheter hos eldre barn/ungdommer.

I tillegg skal studenten kunne beskrive og drøfte hvordan man kan bruke lek i terapi. Gjerne gi eksempler på hvordan dette kan foregå i terapisetting. Her vil det kunne være aktuelt å vise til hvordan man kan bruke leken til å uttrykke og bearbeide vanskelige opplevelser og følelser non-verbalt (leken er barnets språk). På denne måten blir erfaringene mindre skummelt og det er lettere å uttrykke seg. Man kan da få tilgang til noe man ikke har tilgang til gjennom verbalt språk. Lek kan gi muligheter til å øve på ferdigheter og utvikle nye problemløsningsstrategier. Lek kan også benyttes til å øve på grensesetting/uttrykke egne behov, emosjonsregulering, samt sosiale ferdigheter som å lese sosiale signaler og være i kontakt med andre. Lek kan også øke motivasjon hos barn til å delta i terapi. Kandidaten skal presentere ulik bruk av lek i terapi, men også lekenhet/leken tilnærming, det å være kreativ i terapirommet er aktuelt å ha med. Dette vil kunne være aktuelt også med ungdommer. Lekenhet kan være en inngang til å komme i posisjon til å jobbe med det som er vanskelig å snakke om, en ufarlig tilnærming til et vanskelig tema. Det vil ikke være nødvendig å ha med alle overnevnte eksemplene. Men det kreves at kandidaten klarer å vise forståelse for hvorfor lek har en viktig utviklingsrolle, samt hensikten bak bruk av lek/være leken i terapi. Kvaliteten på drøftingen vil avgjøre om oppgavebesvarelsen er tilstrekkelig til å bestå.

Oppgave 3: Frida er ei 16 år gammel jente, som går førsteåret på Rosengren videregående skole. Etter oktober har hun gradvis redusert sin fysiske tilstedeværelse på skolen. Det har vært prøvd ut ulike tilrettelegginger uten at det har hjulpet. Nå er hun til stede på skolen omtrent halvparten av uke, resten av tiden jobber hun hjemmefra med oppgaver fra læreren. Frida beskrives å være faglig sterk, hun har alltid hatt gode karakterer, aldri vært mistanke om lærevansker.

Du jobber som psykolog og Frida ble henvist til deg som følge av vanskene med å komme seg på skolen. Til deg beskriver Frida seg som mye sliten i hverdagen, og at det gjør at hun ikke klarer å dra på skolen hver dag, selv om hun ønsker å få det til. Hun har i perioder vært mye borte som følge av sykdom og ubehag. Du ser ei jente som er tynn, litt blek og ellers lite sprudlende. Hun er veldig opptatt av utseende sitt, sminker seg før hver time hos deg. Mor har fortalt at hun nylig har oppdaget at Frida har kuttet seg, litt små-risping på overarmen. Frida ønsker ikke å snakke om dette med deg, avviser at det er et problem. Frida beskriver at hun har bekjentskaper som hun holder kontakten med via sosiale medier. Mor sier hun er lite ute og treffer venninner, hun holder seg stort sett hjemme hele dagen. Lærer ser at hun står ved siden av ei venninne når hun kommer på skolen, men er ellers ikke aktiv del av klassemiljøet.

Du har hatt 4-5 samtaler med henne. Frida åpner seg lite og gir uttrykk for at samtaler ikke hjelper. Du ser hun har behov for videre oppfølging, men jenta selv ønsker ikke flere samtaler. Foreldre er ofte i kontakt med deg, men Frida ønsker ikke å involvere dem. Dette gjør dem enda mer bekymret for henne.

For å kunne tilby Frida og foreldrene videre hjelp, vurderer du at det er viktig å få samlet viktige personer rundt Frida, en såkalt ansvarsgruppe.

- a) Hvem tenker du det kunne være aktuelt å inkludere i en ansvarsgruppe? Beskriv de ulike deltakernes roller og begrunn hvorfor du tenker de vil være sentrale aktører.
- b) Hva tenker du blir din rolle når Frida i utgangspunktet ikke ønsker å fortsette individsamtalene? Gjør rede for hva du vil gjøre i denne saken og drøft ulike alternativer opp mot hverandre.
- c) Hva vil kunne være etiske problemstillinger du må vurdere i denne saken?

Sensorveiledning: a) Kandidaten bør vise kunnskap om at Frida er 16 år og hvilken betydning dette har for foreldreinvolvering. Likevel vil følgende kunne være aktuelle i en ansvarsgruppe:

- Frida selv
- Foreldre
- Skole (kontaktlærer, noen fra administrasjonen: trinnleder, sosiallærer og rådgiver)
- Miljøarbeider (kommunalt eller på skolenivå)
- Helsepsykiatere på skolen
- Fastlege
- Kommunale tjenester (Støttekontakt?)
- Fritidsarena?
- Skoleteam? Noen som jobber med skolemiljø?

Flere av disse bør tas med i en besvarelse. Kandidaten bes om å begrunne hvorfor man mener de ulike deltagerne vil være aktuelle å ha med.

b) Kandidaten bes om å redegjøre for sin rolle og hva som kan være aktuelle arbeidsoppgaver som psykolog. Følgende vil kunne være aktuelle arbeidsoppgaver:

- Formidle håp, sikre felles forståelse innad i ansvarsgruppen, sørge for at alle drar i samme retning
- Formidle din forståelse av jenta og skape felles forståelse, tolke hennes behov ut fra de vanskene man ser
- Veiledning til foreldre (nb: jenta er over 16 år, men foreldre kan likevel søke råd)
- Veiledning til kontaktlærer og miljøarbeider (skole)
- formidle psykolog-perspektivet: hvordan ivareta hennes utvikling og behov
- Klassemiljø/skolemiljø: identifisering av sosiale faktorer
- være koblingen inn mot aktuelle hjelpesystemer, evt spes.helsetjenesten
- Gi tilbud om samtaler, den dagen hun er klar for dette igjen.

Kandidaten bør drøfte minst to oppgaver som anses som aktuell å jobbe med. Arbeidsoppgavene trenger ikke være de overnevnte oppgavene, men oppgavene/rollen må være faglig fundert og fornuftig som gjenspeiler at studenten har forstått problematikken.

c) Kandidaten må vise evne til refleksjon rundt etiske dilemmaer, som kan være at jenta er 16 år og av den grunn har spesielle rettigheter jevnfør lovverk. Hennes ønsker om å ikke involvere foreldre opp mot foreldres behov for å få informasjon nok for å fylle sitt foreldreansvar/hjelpe jenta. Et annet dilemma vil være hvorvidt Frida skal delta på alle møter eller bare på noen av dem? Og i hvor stor grad hun skal

være med å forme egne hjelpebehov eller om fagfolkene noen ganger “vet best”? Når en ungdom trenger hjelp, men ikke ønsker å ta imot hjelpen.

Karakterskala som er benyttet

Bestått/ikke bestått:

Betegnelse	Generell, ikke fagspesifikk beskrivelse av vurderingskriterier
Bestått	Kandidaten har oppnådd kravene til læringsutbytte og viser nødvendige kunnskaper, ferdigheter og kompetanse.
Ikke bestått	Kandidaten har ikke oppnådd kravene til læringsutbytte og viser ikke nødvendige kunnskaper, ferdigheter og kompetanse.